

Секція: Ефективність фінансової сфери: банкінг, бюджет, грошовий обіг

Хомутенко В.П.

*професор кафедри фінансів
Одеського національного економічного університету
м.Одеса, Україна*

Хомутенко А.В.

*професор кафедри фінансів
Одеського національного економічного університету
м.Одеса, Україна*

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО АУДИТУ У СФЕРІ ФІНАНСІВ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ЕФЕКТИВНОСТІ

Державний аудит у сфері фінансів забезпечує незалежну об'єктивну оцінку результатів управління публічними фінансовими ресурсами суспільного сектору економіки та формує інформацію, що дозволяє на основі принципу зворотного зв'язку виробляти та реалізовувати коригуючі рішення, орієнтовані на досягнення цілей соціально-економічного розвитку. Здійснення органами державного аудиту у сфері фінансів ефективних контрольних заходів можливо за умови використання дієвої методики контролю, наявності висококваліфікованих кадрів, розвиненою досконалою нормативно-правовою бази та інформаційного середовища.

Державні інформаційні ресурси є інструментом державного аудиту, який здатний забезпечити істотне підвищення ефективності його функціонування. Методологія створення та використання інформаційних ресурсів державного аудиту у сфері фінансів вимагає нових підходів, заснованих на сучасних ефективних інноваційно-інформаційних технологіях. Від актуальності, повноти та надійності використовуваної суб'єктами контролю інформації, глибини та якості її аналізу значною мірою залежить ефективність функціонування органів державного аудиту. Слід зазначити, що, на сьогодні вітчизняні органи державного аудиту у сфері фінансів (Рахункова палата, Державна фінансова

інспекція України) відчувають гостру нестачу в системній оперативній інформації [1], що пов'язано з відсутністю комплексної системи реєстраційно-облікових функцій держави і слабкою розробленістю науково-обґрунтованих підходів до визначення характеру та обсягу даних, необхідних для моніторингу використання суспільних ресурсів з метою ефективного соціально-економічного розвитку.

Факторами інформаційного забезпечення державного аудиту у сфері фінансів є облік, звітність і режим інформаційної взаємодії всіх суб'єктів контролю. Слід зазначити, що інформаційна взаємодія органів, які здійснюють державний фінансовий контроль взагалі та аудит, зокрема, має одне з пріоритетних значень у попередженні нецільового та неефективного використання фінансових ресурсів [1]. Однак, на сьогодні така взаємодія залишається на достатньо низькому рівні. Так, існує проблема дотримання термінів надання відповіді на інформаційний запит контролюючого органу іншими органами державної влади, місцевого самоврядування та правоохоронними органами. У нормативно-правових актах, що регулюють діяльність того чи іншого контролюючого органу, чітко не вписано порядок та строки отримання ними відповідних відомостей. Зокрема, у Законі «Про Рахункову палату» передбачено, що «органи державної влади і органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації незалежно від форм власності та їх посадові особи зобов'язані надавати інформацію» [2, ст.18], проте строки не оговорені. Таким чином, першопричиною зазначених проблем є відсутність єдиного кодифікованого нормативно-правового акту, що регламентував би механізм інформаційної взаємодії суб'єктів владних повноважень із суб'єктами контролю.

З метою формування єдиного інформаційного середовища в державі та визначення стратегії формування системи національних електронних інформаційних ресурсів було прийняте Розпорядження КМУ «Про затвердження Концепції формування системи національних електронних інформаційних ресурсів» № 259-р від 05.05.2003р. [3]. Концепція визначила

проблеми вітчизняного інформаційного поля, до яких, зокрема, віднесено «переважно галузевий принцип інформатизації органів державної влади та органів місцевого самоврядування, що призводить до обмеженості використання певних видів ресурсів» [3]. Тобто, органи державної влади взагалі та контролюючі, зокрема, при прийнятті управлінських рішень не володіють достатньо повною інформацією, що впливає на ефективність таких рішень. Нормативно-правовим актом передбачалось усунення проблем інформаційного середовища в Україні, однак, повною мірою вирішити поставлені завдання не вдалось. Крім того, «посилення глобалізаційних процесів, розширення сфери послуг і нематеріального виробництва в результаті науково-технічного прогресу, у тому числі масштабного, глибинного та динамічного проникнення інформаційно-комунікаційних технологій в усі сфери життєдіяльності особи, суспільства, суб'єктів господарювання та держави» [4] ставлять нові завдання, вирішення яких необхідне для розвитку інформаційного суспільства та економіки в цілому. Саме тому, 9.01.2007 р. було прийнято Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» [5], а 15.05.2013 р. – Стратегію розвитку інформаційного суспільства в Україні [4]. Стратегія декларує, що інформаційно-комунікаційні технології є одним з основних чинників інноваційного соціально-економічного розвитку, модернізацію яких в Україні передбачено провести до 2020 року.

Реалізація положень Стратегії позитивно вплине на розвиток державних інформаційних ресурсів, формування інформаційної культури суспільства, систему громадського контролю, систему державного управління взагалі та результативність роботи органів державного аудиту усіх рівнів, зокрема, що у свою чергу впливатиме на рівень інформаційної та економічної безпеки України.

Зауважимо, що дотримання принципу гласності, тобто зростання рівня доступності інформації, отриманої за результатами державного аудиту у сфері фінансів, сприятиме проведенню громадського (суспільного) контролю.

Діяльність суб'єктів громадського контролю ґрунтується на інформації, яка надається Державною службою статистики України, органами державного фінансового контролю та іншими органами владних повноважень. Тобто, широкий доступ суспільства до інформації, яка збирається та аналізується зазначеними державними органами та органами місцевого самоврядування позитивно вплине на рівень їх інформаційної взаємодії з громадянським суспільством та ефективність громадського контролю.

Ще одним недоліком вітчизняного інформаційного забезпечення є відсутність єдиної бази даних та ненадання повного доступу органам державного аудиту у сфері фінансів до вже існуючих, зокрема, у податкових органах, митних органах, органах Державної казначейської служби. Це призводить до зволікання, затримки вироблення рішень та пропозицій по результатам державного аудиту у сфері фінансів у суб'єктів контролю, що його проводять.

З метою подолання недоліків у системі інформаційного забезпечення державного аудиту у сфері фінансів необхідно:

1) систематизувати нормативно-правову базу в галузі інформаційного забезпечення державного аудиту з метою виключення суперечливих положень і визначення відсутніх норм права шляхом формування єдиного кодифікованого нормативно-правового акту;

2) нормативно конкретизувати компетенції суб'єктів, що володіють інформаційними ресурсами щодо збору, обробки, зберігання та надання економічної інформації, посиливши їх відповідальність перед суспільством за повноту і достовірність відомостей;

3) налагодити інформаційну взаємодію між суб'єктами контролю та суб'єктами владних повноважень й сприяти накопиченню та систематизації даних у режимі такої взаємодії;

4) сприяти широкому розповсюдженню через ЗМІ результатів державного аудиту у сфері фінансів з метою залучення громадянського суспільства у соціально-економічне життя країни;

5) забезпечувати надання інформації необхідної для проведення державного аудиту у сфері фінансів в тимчасовій, просторовій, об'єктній та ієрархічній ретроспективі із заданим ступенем деталізації.

Впровадження в практику зазначених напрямків вдосконалення інформаційного забезпечення державного аудиту у сфері фінансів дозволить істотно підвищити надійність і ефективність контролю.

Список літератури:

1. Скирта Д.В. Правове регулювання взаємодії органів державного фінансового контролю у сфері державних закупівель України: проблеми та шляхи вдосконалення / Д.В. Скирта // Форум права. – 2012.- № 3. – С. 683-691
2. Закон України «Про Рахункову палату» – [Електронний ресурс]: // – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/315/96-%D0%B2%D1%80>
3. Розпорядження КМУ «Про затвердження Концепції формування системи національних електронних інформаційних ресурсів» № 259-р від 05.05.2003р. – [Електронний ресурс]: // – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/259-2003-%D1%80>
4. Розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні» від 15.05.2013р. № 386-р – [Електронний ресурс]: // – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80>
5. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» – [Електронний ресурс]: // – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>